



Kertomusluonnoksesta annetut lausunnot

Yritysten investointien edistäminen Kokonaisarviointi

(3/2017)

236/54/2015

Opetus- ja kulttuuriministeriö, 7.3.2017, OKM/40/050/2017.



07.03.2017

Valtiontalouden tarkastusvirasto
PL 1119
00101 HELSINKI

Viite 236/54/2015 ; 237/54/2015

Asia **Tarkastuskertomusluonnokset Yritysten investointien edistäminen - Kokonaisarviointi ja Yritysten investointien edistäminen - Neljän toimialan näkökulma**

Valtiontalouden tarkastusvirasto on lähettänyt ministeriölle lausuntopyynnön kahdesta tarkastuskertomusluonnoksesta: Yritysten investointien edistäminen – kokonaisarviointi (dnro 236/54/2015) ja Yritysten investointien edistäminen – Neljän toimialan näkökulma (dnro 237/54/2015).

Suomen vahvuuksina tarkastuksissa nostetaan esille muun muassa laadukas perusopetus, ohjelmoinnin, tekniikan ja luonnontieteellisen osaamisen hyvä saatavuus, korkeasti koulutettu työvoima, korkeatasoinen tutkimus ja julkinen tuki innovaatiotoiminnalle. Vertailumaihin (Ruotsi, Tanska, Hollanti) verrattuna Suomen heikkoutena mainitaan markkinoinnin arvostus ja markkinointiosaamisen puute, kyvyttömyys kaupallistaa lupaavat innovaatiot sekä Suomen huono tunnettuus maailmalla ja ulkomaisten opiskelijoiden vähäinen määrä. Yhtenä hyvänä käytäntönä vuoropuhelusta julkishallinnon ja yritysten välillä tarkastuksessa tuodaan esille Ruotsissa vuonna 2014 perustettu pääministerin johtama innovationrådet, jonka on tarkoitus olla vuoropuhelun foorumi hallituksen, elinkeinoelämän ja tutkimuslaitosten välillä.

Kokonaisarviointia koskevassa tarkastuksessa ehdotetaan, että valtio suuntaisi tuotekehitysrahoitusta nykyistä enemmän innovaatioiden kaupallistamiseen ja harkitsisi Markkinoinnin kehittämiskeskuksen perustamista. Tarkastusvirasto suosittaa, että opetus- ja kulttuuriministeriö harkitsee Markkinoinnin kehittämiskeskuksen perustamista lisäämään markkinoinnin arvostusta ja osaamista. Tarkastuksessa todetaan, että toimiala voisi itse perustaa tällaisen keskuksen, jota valtio voisi sitten rahoittaa. Markkinoinnin kehittämiskeskus voitaisiin perustaa myös joko yhden yliopiston yhteyteen tai yliopistojen yhteiseksi instituutiksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö lausuu asiasta seuraavan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö yhtyy Valtiontalouden tarkastusviraston näkemykseen siitä, että vastuu yritysten hyvän investointiympäristön rakentamisesta on kaikilla

hallinnonaloilla. Hyvään investointiympäristöön vaikuttavia osatekijöitä ovat esimerkiksi kulttuuri, osaava työvoima ja korkeatasoinen tutkimus kuten tarkastuksissa todetaan.

Valtioneuvosto on asettanut uusimuotoisen tutkimus- ja innovaationeuvoston huhtikuussa 2016 edistämään tutkimus- ja innovaatiopolitiikan kehittämiseen ja yhteensovittamiseen liittyviä kysymyksiä. Tutkimus- ja innovaationeuvosto on käynnistänyt tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän visiotyön, jossa on tarkoitus tarkastella vuorovaikutuksessa eri sidosryhmien kanssa osaamispohjan varmistamista, uudistumista tukevia strategisia valintoja, osaamisalustojen ja kasvukosysteemien kehittämistä sekä kansainvälisen laadun ja vaikuttavuuden edellytyksiä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on lisäksi käynnistänyt visiotyön, jossa määritellään korkeakoulutuksen ja tutkimuksen tavoitetilä vuoteen 2030. Tarkoituksena on tuottaa tulevaisuuskuva, joka mahdollistaa laadukkaan, vaikuttavan ja kansainvälisesti kilpailukykyisen suomalaisen korkeakoulujärjestelmän kehittämisen vuoteen 2030 mennessä. Visio työstetään laajassa yhteistyössä korkeakoulu yhteisön ja sidosryhmien kanssa. Työn tueksi asetetaan parlamentaarinen seurantaryhmä. Visio valmistuu syyskuussa 2017.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että markkinoinnin arvostusta ja osaamista vahvistetaan. Ministeriö ei kuitenkaan katso, että Markkinoinnin kehittämiskeskuksen perustaminen kuuluu sen vastuulle. Kuten tarkastuksessa todetaan, niin toimiala voisi itse perustaa tällaisen keskuksen, mikäli näkee sen tarpeelliseksi. Kehittämiskeskus on mahdollista perustaa yhden yliopiston yhteyteen tai yliopistojen yhteiseksi instituutiksi, mutta mahdollisesta perustamisesta päättävät tällöin asianomaiset yliopistot autonomiansa mukaisesti.

Hallitus toteuttaa kaudellaan (2015–2019) uudistuksia viidellä painopistealueella, joita toteutetaan kärkihankkeiden avulla. Yhtenä kärkihankkeena on korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyön vahvistaminen tutkimustulosten hyödyntämiseksi ja kaupallistamiseksi. Tämän kärkihankkeen toteuttamiseen on kohdennettu Tekesille 59 miljoonaa euroa ja Suomen Akatemialle 30 miljoonaa euroa vuosille 2016–2018. Suomen Akatemian kärkihankerahoitus on suunnattu jo meneillään olevaan tutkimukseen ja sen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vahvistamiseen. Akademia toteutti tätä varten uusimuotoisen rahoitushaun ja päätti rahoittaa 101 tutkimushanketta 30 milj. eurolla.

Tutkimuksen hyödyntäminen on otettu huomioon opetus- ja kulttuuriministeriön ja korkeakoulujen välisissä sopimusneuvotteluissa koskien kautta 2017–2020. Neuvotteluissa on sovittu korkeakoululaitoksen yhteiset tavoitteet, korkeakoulukohtaiset toimenpiteet, tutkimuksen tai toiminnan vahvuusalat, tutkintotavoitteet ja määrärahat. Korkeakoulukohtaisissa toimenpiteissä sovittiin korkeakoulujen strategioita ja valtioneuvoston kärkihankkeiden linjauksia edistävästä toimista. Korkeakoulukohtaisissa toimenpiteissä sovittiin myös työnjakoon ja yhteistyöhön liittyvistä järjestelyistä.

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rahoitusmallit uudistettiin keväällä 2016 tavoitteena vahvistaa toiminnan laatua, vaikuttavuutta ja tuottavuutta. Lisäksi ministeriön asettama työryhmä on antanut maaliskuussa 2017 ehdotuksen, jossa työllistymisen rahoitustekijät yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rahoitusmalleissa korvattaisiin uusilla, laadullista työllistymistä mittaavilla kriteereillä. Laadullisen työllistymisen kriteerin mukaan ottamisen tavoitteena on lisätä koulutuksen relevanssia työelämän kannalta ja siten edistää korkeakoulutettujen työllistymistä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on analysoinut yhdessä keskeisten sidosryhmien kanssa korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälistymiskehityksen tilaa. Työryhmän ehdotus tavoitetilaksi vuodelle 2025 ja edistämislinjaukset suomalaisen korkeakoulutuksen ja tutkimuksen näkyvyyden vahvistamiseksi, opiskelijoiden ja tutkijoiden integraation edistämiseksi ja yhteisiksi toimiksi valmistuvat vuoden 2017 alkupuolella. Edistämislinjauksissa on valmisteltu aloite valituille huippututkimusaloille muodostettavien, julkisten toimijoiden ja yritysten kumppanuusmalliin rakentuvien kehittämisalustojen perustamisesta.

Ylijohtaja

Tapio Kosunen

Opetusneuvos

Petteri Kauppinen

Tiedoksi

VTV/tuloksellisuustarkastus
Erityisavustaja Heikki Uusitalo
Erityisavustaja Matias Marttinen
Kansliapäällikkö Anita Lehikoinen